

دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

بیمارستان توانبخشی رفیده

مراقبت های قبل و بعد از اعمال جراحی

تهیه کننده:

الهام حروفی (کارشناس اتاق عمل)

سمانه سبزعلیزاده (کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت ویژه)

واحد آموزش به بیمار

راهنمای

آموزشی

مددجویان

✚ قبل از انجام جراحی انجام بعضی اقدامات لازم است که مهمترین آنها عبارتند از

چند ساعت قبل از جراحی باید تمام بدن خود را با آب و صابون بشوید و بعد از آن از هیچ گونه کرم، پماد، لوسیون و موارد آرایشی استفاده نکنید.

به خاطر کم شدن خطر آلودگی زخم جراحی، موهای محل جراحی و اطراف آن را با ماشین تراش برقی از بین ببرید. از خود تراش/ تیغ/ ژیلت استفاده نکنید، زیرا ممکن است؛ در حین تراشیدن زخم و بریدگی ایجاد شده و راهی برای ورود میکروب ها ایجاد شود.

اگر ناخن مصنوعی دارید آن را خارج کنید و لاک انگشتان دست و پاهای خود را پاک کنید.

- ✓ سمعک، عینک، دندان مصنوعی و زیورآلات (النگو، گوشواره، گردنبند و انگشتر) خود را خارج کنید.
- ✓ لباس یکبار مصرف مخصوص اتاق عمل (گان) به شما داده می شود، که لازم است آن را پوشیده و از پشت ببندید. قبل از آن لازم است تمام لباس های زیر خود را در بیاورد. همچنین با استفاده از کلاه کاغذی یکبار مصرف بطور کامل موی سر خود را بپوشانید.
- ✓ از حدود هشت ساعت قبل از شروع عمل جراحی نباید چیزی بخورید یا مایعی بیاشامید، زیرا اگر در حین بیهوشی معده حاوی مواد غذایی و حتی مایعات باشد. ممکن است این مواد از راه مری به سمت دهان بازگشته و سپس به درون ریه رفته و موجب خفگی بیمار شود (آسپیراسیون).
- ✓ به یاد داشته باشید **انجام تنفس عمیق** (دم را نگه داشته و بازدم را آهسته انجام دهید) و **سرفه** بعد از اعمال جراحی به شما در بهبود وضعیت تنفسی و خارج شدن ترشحات بسیار کمک می کند.
- ✓ غیر از اعمال جراحی اورولوژی (دستگاه ادراری) لازم است، قبل از انتقال به اتاق عمل ادرار خود را تخلیه کنید.
- ✓ معمولاً بیماران یکی دو ساعت قبل از شروع جراحی به اتاق عمل فرستاده میشوند. این انتقال به اتاق عمل با تخت یا صندلی چرخدار صورت می گیرد.

✚ بعد از انجام جراحی انجام بعضی اقدامات لازم است که مهمترین آنها عبارتند از:

- ✓ انجام تنفس عمیق (دم را نگه داشته و بازدم را آهسته انجام دهید) و سرفه به منظور بهبود وضعیت تنفسی و خارج شدن ترشحات کمک می کند.
- ✓ اگر جراحی با بیهوشی عمومی انجام شده است، تا چند ساعت نباید چیزی برای خوردن به بیماران داده شود. بعد از گذشت چند ساعت، می توان با کسب اجازه از پرستار ابتدا مقدار کمی آب به وی داده شود. اگر تحمل نمود و دچار ناراحتی، تهوع و استفراغ نشد؛ می توان بتدریج به او مایعات بیشتری داد.
- ✓ اگر جراحی با بی حسی نخاعی انجام شده است، تا ۲۴ ساعت سر تخت بیمار نباید بالا باشد و در این مدت بیمار باید به پشت خوابیده و به پهلو بچرخد (به علت احتمال ایجاد سردرد بعد از بی حسی نخاعی). هر موقع تزمان که بیمار توانست، مایعاتی از قبیل آب میوه، قهوه و نسکافه به میزان ۱۰ تا ۱۵ لیوان بنوشد.
- ✓ در هر عمل جراحی احتمال عفونت وجود دارد. به منظور کاهش احتمال عفونت ممکن است بعد از اعمال جراحی به بیمار آنتی بیوتیک تزریقی داده می شود.

✚ لخته شدن خون در رگ ها

لخته شدن خون در اندام تحتانی عارضه جدی می باشد، که ممکن است در حین و بعد از عمل جراحی با آن روبرو شوید. به منظور پیشگیری از آن:

- ✓ بلند شدن و حرکت کردن در حین بهبودی بعد از عمل جراحی
- ✓ نوشیدن مقدار کافی آب

✓ تجویز داروهای تزریقی جلوگیری از تشکیل لخته خون در طول مدت اقامت در بیمارستان پس از جراحی

✚ درن

درن جراحی لوله‌های پلاستیکی کوچکی هستند، که بعضی اوقات در جراحی‌ها استفاده می‌شوند. یک سر این لوله‌ها در حین جراحی توسط پزشک جراح در بدن بیمار قرار می‌گیرد؛ سر دیگر لوله نیز بیرون می‌ماند تا بعد از چند روز توسط پزشک جراح برداشته شود. معمولاً چند روز بعد از جراحی لوله از بدن خارج می‌شود.

ممکن است پزشک از بیمار بخواهد با درن به خانه برگردد؛ در چنین حالتی نکاتی وجود دارند، که باید رعایت کنید:

- ✓ درن‌ها مانع دوش گرفتن شما نمی‌شوند؛ می‌توانید با احتیاط دوش بگیرید.
- ✓ سعی کنید درن را به بخشی از لباس خود سنجاق کنید تا پوستتان کش نیاید یا درن جدا نشود.
- ✓ هر روز خروجی ترشحات را بررسی کنید و در صورت زیاد شدن ترشحات با پزشک خود تماس بگیرید.
- ✓ سعی کنید کیسه‌ای که انتهای درن قرار گرفته را همیشه پایین‌تر از نقطه جراحی قرار دهید، تا ترشحات به خوبی تخلیه شوند.

✓ بعد از برداشت درن نیز باید یک روز کامل را با پانسمان بگذرانید. معمولاً زخم به جا مانده از درن در همین یک روز بسته می‌شود.

✓ رنگ خروجی درن معمولاً مایه‌ای با رنگ زرد روشن است!

✚ محل برش جراحی

پزشک جراح برای بستن محل برش جراحی از بخیه، گیره فلزی، چسب مایع بافتی (مخصوص بدن) و یا نوار چسب جراحی استفاده می‌کند.

✓ شما نیز باید محل جراحی را تمیز نگه دارید و مراقب باشید تا چرک نکند و طبق دستور پزشک، پانسمان آن را عوض کنید.

✓ از پزشک خود بپرسید تا کی نباید به محل جراحی آب بخورد، یعنی کی می‌توانید آن قسمت را بشویید. سپس به هر آنچه پزشک تان گفت، با دقت عمل کنید.

✓ هر روز محل جراحی شده را بررسی کنید، تا عفونت نکرده باشد. اگر علائم عفونت را در آنجا دیدید، به پزشک خود مراجعه کنید.

نشانه های عفونت محل جراحی:

ترشحات زرد یا سبز رنگ
تغییر بوی ترشحات محل جراحی
تغییر اندازه برش جراحی
قرمزی یا سفت شدن اطراف برش جراحی
احساس داغ بودن محل برش جراحی موقع دست زدن به آن
تب

افزایش درد و یا درد غیر عادی

خونریزی زیاد که پانسمان را خیس کند.

✓ طبق دستور پزشک، دفعات تعویض پانسمان و نحوه انجام آن را اجرا کنید.

✓ ممکن است بعد از جراحی؛ کمی احساس سوزش، خارش، درد و بی حسی در محل برش جراحی داشته باشید. همچنین ممکن است کمی ترشح، کبودی و برآمدگی کوچکی در این قسمت مشاهده کنید. البته باید گفت این علائم طبیعی هستند و جای نگرانی ندارد.

✓ به محل زخم جراحی؛ الکل، آب اکسیژنه (پراکسید هیدروژن) و بتادین نزنید، زیرا باعث آسیب بافت و تاخیر در بهبودی زخم می شود.

➕ راه رفتن ، حرکت کردن

✓ روز بعد از جراحی به شما آموزش داده می شود:

تا چطور بتوانید در تخت یا روی صندلی بنشینید.

تا چطور توسط عصای زیر بغل یا واکر راه بروید.

تا چطور در اولین فرصت اندام ها و مفاصل خود را حرکت دهید تا از خشکی آن ها جلوگیری شود (شروع حرکات کلیه مفاصل همه اندام های بخصوص اندام عمل شده و به خصوص مفصل نزدیک به محل عمل)

✓ گاهی اوقات این حرکات چند ساعت بعد از جراحی شروع می شود. این حرکات در ابتدا به این صورت انجام می شود که یک نفر مفصل بیمار را خم و راست می کند و بعد از مدتی به بیمار آموزش داده می شود که خودش مفاصل مورد نظر را حرکت دهد.

✓ مشکل دیگر ضعیف شدن تدریجی عضلات اندام عمل شده است. بنابراین طبق یک برنامه منظم بیمار حرکات نرمشی خاصی را انجام میدهد تا قدرت عضلات اندام را در حد متعادلی حفظ کند.

منابع:

1. <https://www.who.int/surgery/publications/Postoperativecare.pdf>